

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

ЗАЯЧКОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР МИХАЙЛОВИЧ

УДК 371.14:373.0:37.018(043.5)

РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У СИСТЕМІ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Вінниця – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, доцент
Бойчук Віталій Миколайович,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Навчально-науковий інститут педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації, заступник директора з наукової роботи, м. Вінниця.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник
Руденко Лариса Анатоліївна,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, професор кафедри практичної психології, м. Львів;

кандидат педагогічних наук, доцент
Києнко-Романюк Лариса Анатоліївна,
Комунальний вищий навчальний заклад «Вінницька академія неперервної освіти»,
кафедра управління та адміністрування, доцент,
м. Вінниця.

Захист дисертації відбудеться «27» червня 2018 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 05.053.01 у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського за адресою: 21100, м. Вінниця, вул. Острозького, 32, корпус 2, зала засідань.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (21100, м. Вінниця, вул. Острозького, 32) та на сайті університету за адресою www.vspu.edu.ua.

Автореферат розіслано «25» травня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.М.Коломієць

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Інтеграція української освіти в європейський і світовий простори вимагає переосмислення основ і принципів сучасної професійної підготовки керівника. Демократизація і гуманізація українського суспільства окреслила нове коло компетентностей успішного керівника загальноосвітнього навчального закладу (ЗНЗ), нині закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО), серед яких чільне місце посідає технологічна культура. Нинішній етап розвитку освіти в Україні характеризується пошуками інноваційних підходів до посилення державної підтримки щодо розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти. Важливість цього зумовлена тим, що управлінські технології є найбільш важливим механізмом успішного керування закладами загальної середньої освіти. Відтак, виникає потреба у новітніх підходах до розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти в системі післядипломної освіти, котрі б передбачали реалізацію змін в управлінні закладами загальної середньої освіти в контексті Законів «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Про професійний розвиток працівників» (2012), Державний стандарт базової і повної загальної освіти (2011), Національної стратегії розвитку освіти на період до 2021 року (2013), Концепції «Нова українська школа» (2016), Положення «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» (зі змінами 2015).

Теоретичним підґрунтям виконання поставлених завдань є психолого-педагогічні засади освіти дорослих (Є. Бачинська, Н.Білик, Б. Дяченко, Л. Лукянова, В. Маслов, Н. Ничкало, В.Руссол, Л. Руденко, Є Чернишова та інші) використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті дорослих (В.Биков, О.Гуменний А.Гуржій, Р.Гуревич, М. Жалдак, М.Кадемія, Н.Морзе, В.Ключко, В.Радкевич, С.Раков, Ю. Рамський, О.Спірін та інші), технологічний підхід в галузі освіти (О.Коберник, Є. Кулик, В. Мадзігон, В. Сидоренко, Д. Тхоржевський, В.Шахов та інші). Формування готовності до управлінської діяльності досліджені науковцями (Г. Бал, І. Бех, С. Максименко, В. Рибалка, Л. Карамушка, та ін.). Серед багатьох факторів особистісні і професійні якості керівників є визначальними в управлінській діяльності. Л. Даниленко, І. Дичківська, І. Зязюн, В. Олійник, О. Пометун, Т. Сорочан та інші у своїх працях розглядали поняття управлінської компетентності керівника ЗЗСО. Проблеми підвищення кваліфікації керівників ЗЗСО у системі післядипломної освіти досліджували В. Берека, Н.Василенко, Г. Єльнікова, Р. Зуб'юк, Н. Клокар, В. Овчарук, В. Онушкіна, Н. Протасова, В. Семиченко, Т. Сорочан, Л. Хоружа та інші.

Аналітичний огляд наукової педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що складний і багатоаспектний характер проблеми технологічної культури керівника закладу загальної середньої освіти приваблює багатьох науковців, як в Україні так і за її межами.

Різні аспекти поняття «технологічна культура» та фахових сфер її розвитку в системі освіти дорослих висвітлені у працях: А. Коломієць – сутність інформаційної культури як складової технологічної; Н. Салівоненко, Ю. Коломієць – технологічна культура як складова професійної; В. Аніськін – технологічна культура як дидактична категорія; В. Моштук – основні структурні компоненти технологічної культури, Н. Островерхова – методологія формування технологічної

культури керівника закладу загальної середньої освіти; К. Серченко – поняття та сутність технологічної компетентності державних службовців; С. Прийма – формування технологічної культури майбутніх учителів інформатики; А. Коваленко – технологічна культура майбутніх учителів іноземної мови; В. Лола – формування технологічної культури майбутніх учителів трудового навчання; Р. Пріма – розглядає технологічну культуру як компонент педагогічної культури; В. Бойчук, М. Корець, Л. Оршанський, С. Ткачук – різні аспекти технологічної культури як компоненти професійно-педагогічної культури вчителя технологій.

Наукові розвідки українських дослідників зосереджувалися на дослідженні технологічної компетентності як складової технологічної культури керівників навчальних закладів: Н. Василенко (ефективні форми розвитку технологічної компетентності керівника навчального закладу); Л. Васильченко (управлінська культура і компетентність керівника); Л. Києнко-Романюк (критичне мислення як інструмент технологічної компетентності керівників); М. Бирка (розвиток професійної компетентності у системі післядипломної освіти).

Водночас, огляд наукових джерел свідчить, що проблема розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти на етапі їхньої післядипломної підготовки не виступало предметом спеціального комплексного дослідження. Є необхідність в з'ясуванні змісту, особливостей розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти, визначенні її структури та педагогічних умов.

Актуальність проблеми розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти зумовлюється низкою суперечностей. Це суперечності між: невідповідністю змісту й методичних шляхів післядипломної освіти соціальному замовленню та особистісно-професійним запитам керівників закладів загальної середньої освіти; невідповідністю між вимогами щодо технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти, які об'єктивно зростають, і наявним рівнем розвитку їхньої інноваційного потенціалу, що істотно впливає на результати діяльності закладу освіти; недостатньою координованістю чинної системи післядипломної освіти у курсовий період та завданнями, які постають перед керівниками загальноосвітніх навчальних закладів у міжкурсовий період.

Актуальність та недостатня розробленість визначеної проблеми зумовили вибір теми дослідження **«Розвиток технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих за темою «Дидактичні засади професійного навчання в умовах неперервної освіти» (РК № 0102U600398); плану науково-дослідної роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за темою «Методологія і технологія педагогічного супроводу особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя» (РК № 0111U00620); науково-дослідної теми Комунального вищого навчального закладу (КВНЗ) «Вінницька академія неперервної освіти» «Наукові засади супроводу розвитку особистості в системі освіти області». Тема дисертації затверджена вченою

радою КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» (протокол №2 від 28.02.2017 р.) та узгоджена рішенням бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні НАПН України (протокол № 3 від 16.05.2017 року).

Мета дослідження полягає у визначенні, теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти.

Об'єкт дослідження – професійне вдосконалення керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти.

Гіпотеза дослідження базується на припущенні, що рівень розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти можливий за таких педагогічних умов: 1) здійснення педагогічного та методичного супроводу як особливого виду взаємодії у сфері освіти дорослих, спрямованого на сприяння професійній й особистісній самореалізації керівників ЗЗСО шляхом урахування їхніх освітніх потреб і наявного рівня технологічної культури; 2) спрямованість удосконалення цільової науково-методичної допомоги у підвищенні рівня технологічної культури; 3) оволодіння керівниками різними формами управлінської діяльності у системі післядипломної освіти.

Відповідно до об'єкта, предмета і мети визначено **завдання дослідження**:

1. З'ясувати стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практиці, сутність і структуру технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти.

2. Обґрунтувати педагогічні умови та експериментально перевірити модель розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти.

3. Визначити критерії, показники й рівні розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти.

4. Підготувати відповідний науково-методичний супровід на основі реалізації педагогічних умов розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти.

Відповідно до теми і завдань дослідження було використано комплекс методів дослідження: *теоретичні* - аналіз та узагальнення психолого-педагогічної та спеціалізованої літератури з проблеми дослідження, державних нормативних документів, навчальних планів і програм, систематизація теоретичного та практичного матеріалу; вивчення й аналіз передового педагогічного досвіду теоретичне моделювання з метою виявлення умов професійного удосконалення керівників закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу до навчання, що дасть змогу з'ясувати проблему дослідження, уточнити сутність та зв'язок ключових понять, провести системний аналіз під час розроблення моделі розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у

системі післядипломної освіти; *емпіричні* – тестування, педагогічне спостереження за освітнім процесом у ЗВО післядипломної освіти, опитування (інтерв'ю, бесіда, анкетування), самооцінювання, аналіз власного досвіду навчання компонентів технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти (для перевірки гіпотези); *експериментальні* – констатувальний і формувальний етапи педагогічного експерименту для визначення ефективності запропонованих компонентів методичної моделі розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти; *статистичні* – розрахунки середніх величин, дисперсійний і кореляційний аналіз, методи порівняння статистичних даних, одержаних під час експерименту (для здійснення перевірки достовірності результатів експерименту, їх кількісного та якісного аналізу); математично-статистичного аналізу та аналізу розвитку освітніх технологій у галузі післядипломної педагогічної освіти, спрямовані на професійне зростання керівників загальноосвітніх закладів з метою включення їх до сучасного технологічного соціокультурного простору.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає в тому, що:

вперше: визначено педагогічні умови розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти *науково-методичні* – здійснення методичного та педагогічного супроводу як особливого виду взаємодії у сфері освіти дорослих, спрямованого на сприяння професійної й особистісної самореалізації керівників ЗЗСО шляхом урахування їхніх освітніх потреб та наявного рівня технологічної культури, надання їм цільової науково-методичної допомоги у підвищенні рівня технологічної культури, залучення їх до різних форм діяльності у системі післядипломної освіти, створення безпечного освітнього середовища через безпосередню та дистанційну підтримку викладачами / тьюторами; *особистісно-мотиваційні* – наявність у керівників ЗЗСО інструментів для самоаналізу, самодіагностики; мотиваційні техніки в організації освітнього процесу; самомотивація; *соціокомунікативні* – забезпечення належного рівня володіння викладачами системи післядипломної освіти технологічною культурою, що виявляється в здатності здійснювати свою професійну діяльність в інноваційному технологічно орієнтованому спрямуванні); *навчально-технологічні* – організація кредитно-модульного підходу до освітнього процесу на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, партнерської педагогіки, що передбачає структурування змісту та індивідуалізацію траєкторії його засвоєння, доступ до різноманітних технологічних інструментів та ідей для їх різноманітного застосування; поняття «розвиток технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти» (систематичний цілісний, організаційно-педагогічний процес впливу в умовах системи післядипломної освіти на інтегративну професійну якість керівників загальноосвітніх навчальних закладів, що містить мотиваційну, власне професійну та соціальну компоненти і проявляється у соціальних установках до технологічності, інноваційності, критичного мислення, неперервності у навчанні);

уточнено критерії, сутність, показники, структурні компоненти та рівні розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у

системі післядипломної освіти;

дістали подальшого розвитку принципи, форми і методи підготовки керівників закладів загальної середньої освіти до технологічної діяльності в умовах нової української школи.

Практичне значення результатів дослідження полягає: в розробленні моделі розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти; створенні й адаптації діагностичних методик, які можуть використовуватися у процесі моніторингу розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти; у відборі й систематизації комплексу педагогічних методів і прийомів, які можуть застосовуватися у процесі розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти; у можливостях і доцільності використання укладеного автором начально-методичного посібника «Розвиток технологічної культури керівників навчальних закладів у системі післядипломної освіти» (2017); в застосуванні методів дослідження в процесі розроблення навчально-методичного забезпечення (навчальних програм, підручників і посібників) для підготовки педагогічних фахівців до вивчення і впровадження новітніх технологій управління, а також під час здійснення педагогічного супроводу технологічної діяльності керівників закладів загальної середньої освіти в умовах нової української школи.

Експериментальна база дослідження. Дослідження проводилися на базі Комунального вищого навчального закладу «Вінницька академія неперервної освіти», Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, Херсонської академії неперервної освіти, Івано-Франківському обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників, Запорізькому обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників, навчальних закладів Вінниці, Вінницької області, Рівного. Всього дослідженням охоплено 736 осіб.

Впровадження результатів дослідження. Основні положення і висновки дослідження впроваджено в освітній процес: КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» (довідка № 01/21-769 від 14.11.2017); Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка № 1028 від 22.11.2017); Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/2228 від 14.12.2017); КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» (довідка № 01-23/283 від 14.05.2017); Івано-Франківському обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників (довідка № 01/137 від 05.02.2017). Результати доробку можуть бути використані в подальших дослідженнях, присвячених темі розвитку технічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у післядипломній педагогічній освіті.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційного дослідження висвітлювалися й обговорювалися на конференціях різних рівнів: *міжнародних науково-практичних* - «Інноваційні технології в освіті» (Сімферополь-Судак, 2009 р.), «Електронні ресурси та технології: створення, використання, доступ» (Вінниця, 2011 р.), «Інформаційні технології в управлінні та місцевому самоврядуванні» (Вроцлав, Польща, червень 2010 р., березень 2011 р.,

листопад 2011 р.), «Професіоналізм педагога в контексті європейського вибору України» (Ялта, 2011 р.), «Методологічні засади художньо-творчого розвитку особистості в контексті міжкультурного спілкування у системі освіти» (Вінниця, 2012 р.), «Тенденції розвитку вищої освіти в Україні: європейський вектор» (Ялта, 2012 р.), «Міжнародна співпраця в освіті в умовах глобалізації» (Сімферополь, 2012 р.), «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи» (Дрогобич, 2015 р.), «Smart-освіта: ресурси та перспективи» (Київ, 2016 р.), міжнародному фестивалі педагогічних інновацій (Черкаси, 2017 р.); *всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях* - «Психолого-педагогічні проблеми розвитку особистості в сучасних соціокультурних умовах» (Вінниця, 2011 р.), «Інноваційні стратегії неперервної освіти педагогів у системі післядипломної освіти» (Луцьк, 2014 р.), «Андрагогічні засади післядипломної освіти» (Кіровоград, 2015 р.), «Реалії та перспективи євроінтеграційного розвитку післядипломної педагогічної освіти України» (Ужгород, 2016 р.); *міжрегіональних науково-методичних конференціях та семінарах* - «Перспективний педагогічний досвід: вивчення, узагальнення, розповсюдження» (Вінниця, 2013 р.), «Вища освіта в Україні: досвід, актуальні питання та перспективи для випускників» (Могилів-Подільський, 2017 р.); *засіданнях кафедри управління та адміністрування КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»* (протоколи № 10 від 09.11.2010 р., № 3 від 15.03.2013 р., № 11 від 11.11.2014 р., № 4 від 05.04.2016 р., № 9 від 11.10.2016 р.) і педагогіки і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол №9 від 22.12.2017 р.).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у наукових і науково-методичних працях (20), серед яких: 1 колективна монографія; 1 навчально-методичний посібник; 1 – одноосібна авторська інноваційна розробка; 5 статей – у фахових наукових виданнях України, з них – 1 стаття іноземною мовою, 3 статті – у закордонних виданнях, 9 статей і тез доповідей – у збірниках наукових праць і матеріалів конференцій.

Особистий внесок здобувача у праці, підготовлений у співавторстві з Л. Заячківською, полягає у визначенні особливостей технологічних підходів до планування, підготовки та реалізації управлінської діяльності, висвітленні теоретичних аспектів психолого-педагогічних особливостей розвитку технологічної культури цільової групи. Ідеї співавтора у дисертаційній роботі не використовувалися.

Структура й обсяг роботи. Дисертація містить вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Основний зміст дисертації викладено на 247 сторінках. Робота містить 7 додатків, 21 таблицю на 26 сторінках, 13 рисунків на 10 сторінках. Список використаної літератури налічує 288 найменувань, із яких 11 іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, планами і темами; представлено мету, об'єкт, предмет, завдання схарактеризовано методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне й практичне значення одержаних результатів; подано відомості про апробацію й упровадження результатів дослідження.

У першому розділі – «**Теоретичні основи розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти**» здійснено аналіз розроблення різних аспектів проблеми розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО в сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі. Це дало можливість констатувати, що дане питання в науці досить нове і обґрунтовується під впливом суспільних умов, вивчалось у педагогічній теорії у таких аспектах: теоретико-методологічні основи післядипломної освіти; концептуальні положення управлінської діяльності; розвиток технологічної культури як професійної компетентності педагогів окремих дисциплін; дидактичні особливості використання інноваційно-комунікаційних технологій для успішної діяльності у різних сферах; використання інноваційних можливостей для розвитку ключових компетентностей.

Аналіз значної кількості досліджень з теми «технологічна культура» та «технологічна культура керівників загальноосвітніх навчальних закладів» (М. Корець, В. Луговий, В. Майборода, Л. Оршанський, Н. Салівоненко, В. Серченко, С. Ткачук), засвідчив, що переважна їх частина присвячена: змістові педагогічної освіти в різних аспектах професійної підготовки; формуванню технологічної культури сучасного викладача вищого закладу освіти (в т. ч. системи післядипломної освіти). У працях українських та зарубіжних науковців висвітлено зміст розвитку технологічної культури фахівців різного професійного спрямування в системі вищої (в т. ч. післядипломної) освіти, означено організаційно-педагогічні умови забезпечення процесу формування та розвитку технологічної культури, критерії і рівні сформованості, нетрадиційні методи навчання, комплексне використання яких забезпечує розвиток технологічної культури. У результаті порівняльного аналізу з'ясовано, що в освіті поняття «технологічна культура» розглядається науковцями у комплексі з професійної підготовки сучасного фахівця. Воно органічно переплітається з «технологічною компетентністю» та «управлінською культурою». Переважна частина досліджень з теми «технологічна культура» та «технологічна культура керівників загальноосвітніх навчальних закладів» присвячена змістові педагогічної освіти в різних аспектах професійної підготовки. Поняття «технологічна культура керівників закладів загальної середньої освіти» автори досліджень розглядають як суспільне явище, частину загальної педагогічної культури, яка ґрунтується на спеціальній підготовці та передбачає високий рівень професійно-педагогічної та управлінської діяльності. Базовими складовими поняття «технологічна культура» керівника ЗЗСО як одного з різновидів управлінської культури, Н. Островерхова визначає: філософські, соціологічні, соціально-педагогічні засади, наукові підходи і принципи її формування; організаційно-педагогічні умови і засоби її реалізації в практичній діяльності суб'єктів управління навчальним процесом. Зарубіжні науковці розглядають проблему розвитку технологічної культури, переважно в системах вищої освіти та загальної середньої. Діяльнісний та аксіологічний (ціннісний) підходи є ключовими у культурі. М. Роганов розкриває основні підходи до визначення поняття «технологічна культура» (системний, синергетичний, культурологічний, особистісно-орієнтований) і дає визначення технологічній культурі, стверджуючи, що це результат сучасних науково-технічних і соціально-економічних досягнень; універсальна культура, що визначає світогляд і саморозуміння сучасної людини; складна, відкрита соціально-економічна система з комбінаторним керуванням. В

умовах цифрового суспільства підготовка керівника нової української школи з розвиненою технологічною культурою набуває особливого значення.

Ураховуючи підходи до організації освітнього процесу в системі післядипломної освіти та діяльності керівників закладів загальної середньої освіти, структурних і функціональних компонентів розвитку технологічної культури, виокремлено такі критерії: когнітивний, операційний, ціннісний.

Рівні розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти в системі післядипломної освіти окреслюють готовність цільової групи приймати управлінські рішення, орієнтуючись на новітні технології сучасного світу, засновані на технологічних компетентностях і переконаннях щодо цінності використання новітніх технологій для підвищення ефективності управління закладом загальної середньої освіти. Технологічна готовність – це етап внутрішнього самоусвідомлення, наскільки прийнятним або неприйнятним є використання новітніх технологій без зовнішнього стимулу, контролю, тиску.

Розвиток технологічної культури визначають за такими критеріями (когнітивний: інтуїтивні знання, базові знання / вміння; операційний: поведінкові установки; ціннісний: цінності, переконання, позиції), показниками (когнітивно-праксеологічний; мотиваційно-ціннісний; операційно-процесуальний), рівнями (інтуїтивний, базовий, достатній, творчий).

На *творчому рівні* керівники ЗЗСО оцінюють та визначаються у своїй позиції щодо цінності технологічних та освітніх інновацій, впровадження новітніх інноваційно-комунікаційних технологій, комп'ютерних програм, пристроїв тощо. Технологічна культура базується на шкалі від 0 до 9, де 9 – це найвищий ступінь. Творчий рівень (позиції 7 – 9 на шкалі 0 – 9) – керівники демонструють систему роботи в технологічно-операційному середовищі, планують стратегію дій та обирають тактичні кроки на шляху досягнення поставленої мети. Очікуваний навчальний результат – керівники закладів загальної середньої освіти демонструють технологічну культуру управлінської діяльності в умовах реального часу без педагогічного супроводу викладача / тьютора.

На *достатньому рівні* керівники здатні взаємопов'язувати різні технологічні компоненти, щоб визначити, чи є вони сумісними. Шукають варіанти рішень з урахуванням певної проблеми або певного набору даних. Керівник цікавиться і знайомиться з новітніми технології у освітньому середовищі рівень. Просування по шкалі 0 – 9 значно зростає (позиції 4 – 6). Очікуваний навчальний результат – керівники ЗЗСО демонструють технологічну культуру управлінської діяльності в умовах реального часу за умови педагогічного супроводу викладача / тьютора в рамках педагогічного процесу системи післядипломної освіти. Кінцевий технологічний продукт управлінської діяльності створений і виконаний керівниками загальноосвітнього навчального закладу.

На *базовому рівні* у свідомості керівників загальноосвітніх навчальних закладів закладена концепція технологічної культури (шкала 0 – 3). Процес введення інновацій базується на технологічній концепції, позиції якої зосереджені на конкретній проблемі, гіпотези є теоретичними, немає постійної практики та детального аналізу. Навчання включає в себе практичні види роботи для

підтвердження правильності ідей, ставлень. Результат навченості базується на кількості відповідей «так» (від 30 до 50 %) у категорії «вміння / навички».

На *інтуїтивному рівні* знання, розуміння і застосування сучасних технологій керівниками в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом здійснюється як наслідування, копіювання дій інших. Цей процес не є керованим користувачем, способи використання технологій є шаблонними та не змінюються залежно від поставлених задач, очікуваних результатів тощо. Результат навченості базується на кількості відповідей «так» (до 30 %) у категорії «вміння / навички».

На основі здійсненого дефініційного аналізу та досвіду роботи в системі післядипломної освіти, нами сформульовано визначення поняття: *розвиток технологічної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу в системі післядипломної освіти – це систематичний цілісний, організаційно-педагогічний процес впливу в умовах системи післядипломної освіти на інтегративну професійну якість керівників загальноосвітніх навчальних закладів, що містить мотиваційну, власне професійну та соціальну компоненти і виявляється у поведінкових установках до технологічності, інноваційності, критичного мислення, неперервності у навчанні.*

Використання системно-діяльнісного підходу в дослідженні дозволило узагальнити досвід керівників ЗЗСО щодо розвитку технологічної культури в системі післядипломної освіти України, зокрема на курсах підвищення кваліфікації, визначити позитивні тенденції та проблеми. Результати аналізу засвідчили, що рівень організаційно-педагогічних і науково-методичних засад підготовки керівників ЗЗСО до розвитку технологічної культури в регіональних інститутах післядипломної освіти є недостатнім: превалює загальноінформаційний підхід, уявлення слухачів курсів про переважно традиційний характер організації освітнього процесу.

Визначені проблеми актуалізували необхідність обґрунтування педагогічних умов підготовки керівників ЗЗСО до розвитку технологічної культури в управлінській діяльності, які дозволили б підвищити ефективність та результативність цього процесу.

У другому розділі – **«Методичний супровід та педагогічні умови розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти»** розкрито особливості методичного супроводу підготовки керівників закладів загальної середньої освіти до технологічної діяльності, визначено сутність педагогічних умов розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх закладів у системі післядипломної освіти, запропоновано модель розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти.

У розділі висвітлено проблеми навчання керівників ЗЗСО у системі післядипломної освіти як освітнього середовища на сучасному етапі розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Визначено і розглянуто шляхи і можливості ефективного використання можливостей Інтернет-мережі з метою підвищення ефективності навчання і реалізації рівного доступу до освіти: синхронне і асинхронне навчання (вебінари, чат-семінари, аудіовідео-конференції, авторські блоги керівників ЗЗСО, шкільні веб-сайти тощо).

Методичний супровід в системі післядипломної педагогічної освіти передбачає, перш за все, чітке планування освітнього процесу, де першим і

основним кроком є цілепокладання, далі – реалізація плану із застосуванням технологій, форм, методів, механізмів, засобів, прийомів та інших навчально-методичних інструментів. Цілепокладання визначає вибір змісту та освітніх механізмів.

Методика реалізації моделі розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО у системі післядипломної освіти передбачає поетапне досягнення очікуваних результатів керівниками ЗЗСО, що є наслідком суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладачів і слухачів під час освітнього процесу в курсовий і міжкурсний періоди (Рис.1).

Зміст – Цілепокладання, планування, навчальні дії													
Процес – технологічна послідовність педагогічного впливу	Мета навчального курсу розвитку ТК керівників ЗНЗ												
	Тема	ОР 1				ОР 2				ОР n			
	навч. періоди: курс. / міжкурс	ОР 1.1		ОР 1.2		ОР 2.1		ОР 2.2		ОР n.1		ОР n.2	
	Види діяльності	ОР 1.1.1	ОР 1.1.2	ОР 1.2.1	ОР 1.2.2	ОР 2.1.1	ОР 2.1.2	ОР 2.2.1	ОР 2.2.2	ОР n.1.1	ОР n.1.2	ОР n.2.1	ОР n.2.2
Загальний очікуваний результат (ОР)													

Рис. 1. Методика реалізації моделі розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО у системі післядипломної освіти

У розділі обґрунтовані педагогічні умови розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти в системі післядипломної освіти. Серед них: науково-методичні (здійснення методичного та педагогічного супроводу як особливого виду взаємодії у сфері освіти дорослих, спрямованого на сприяння професійної й особистісної самореалізації керівників ЗЗСО шляхом урахування їхніх освітніх потреб та наявного рівня технологічної культури, надання їм цільової науково-методичної допомоги у підвищенні рівня технологічної культури, залучення їх до різних форм діяльності у системі післядипломної освіти, створення безпечного освітнього середовища через безпосередню та дистанційну підтримку викладачами / тьюторами), особистісно-мотиваційні (наявність у керівників ЗЗСО інструментів для самоаналізу, самодіагностики; мотиваційні техніки в організації освітнього процесу;

Структура ТК	Блоки розвитку ТК	Запит українського суспільства на нову модель керівника ЗЗСО					
Ціннісна, пізнавальна, діяльнісна, рефлексивна	Організаційно-цільовий	Мета	Обґрунтувати позитивну динаміку змін розвитку технологічної культури (ТК) керівників ЗЗСО у системі післядипломної освіти				
			Завдання	Знання науково-теоретичних основ розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО; уміння використовувати управлінські технології у професійній діяльності; установки до технологічності, інноваційності, критичного мислення, неперервності у навчанні			
		Компоненти	Соціальний	Комунікативний: уміння, необхідні для управлінського спілкування Інформаційний: взаємодія усіх суб'єктів навчання на основі управління обміну інформацією			
			власне професійний	Організаційно-праксеологічний: практичні професійні уміння Гносеологічний: система загальних та професійних знань, культура професійного мислення			
	Мотиваційний		Нормативно-регулятивний: норми, зразки та програми поведінки; Аксіологічний - загальнолюдські та професійні цінності				
	Стратегічно-базовий	Концептуальна складова	Наукові підходи: діалектичний, синергетичний, компетентнісний, інформаційний				
			Принципи системи післядипломної освіти (СПО): загально-дидактичні, специфічні				
		Нормативна складова	Професійні стандарти	освітньо-професійні програми освітньо-кваліфікаційні рівні засоби діагностики якості			
	Змістовно-процесуальний	Змістова складова	Очікувані результати Навчальні цілі керівника ЗЗСО				
		Процесуальна складова	Технології	Форми	Механізми	Методи	Засоби
		Організаційно-педагогічна складова	Педагогічні умови: науково-методичні, особистісно-мотиваційні, соціокомунікативні, навчально-технологічні				
			Організаційні умови: часові межі, режим навчання, організаційна структура навчального процесу, просторова організація				
			Матеріальні умови: технічна оснащеність навчального середовища, наявність наочних засобів та наочно-методичних матеріалів викладача				
	Рефлексивно-установочний	Етапи розвитку ТК керівників ЗЗСО: діагностично-цільовий; мотиваційно-когнітивний; діяльнісно-рефлексивний					
		Показники: когнітивно-праксеологічний; мотиваційно-ціннісний; операційно-процесуальний			Критерії: когнітивний (інтуїтивні знання, базові знання/вміння); операційний (поведінкові установки); ціннісний (цінності)		
Моніторинг процесу розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО							
Рівні розвитку: інтуїтивний, базовий, достатній, творчий							
Результатний	Результат: позитивна динаміка зміни рівнів розвитку технологічної культури (ТК) керівників ЗЗСО у системі післядипломної освіти						

Рис. 2. Модель розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти

самомотивація), соціокомунікативні (забезпечення належного рівня володіння викладачами системи післядипломної освіти технологічною культурою, що виявляється в здатності здійснювати свою професійну діяльність в інноваційному технологічно орієнтованому спрямуванні), навчально-технологічні (організація кредитно-модульного підходу до освітнього процесу на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, партнерської педагогіки, що передбачає структурування змісту та індивідуалізацію траєкторії його засвоєння, доступ до різноманітних технологічних інструментів та ідей для їх різноманітного застосування). Обґрунтована нами модель розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти передбачає організацію освітнього процесу в системі післядипломної освіти за п'ятьма навчально-організаційними блоками (організаційно-цільовий, стратегічно-базовий, змістовно-процесуальний, рефлексивно-установочний, результативний) з урахуванням факторів впливу (доступ до інструментів та ідей, мотивація, безпечне середовище, компетентності викладача) та орієнтуючись на індикатори технологічної компетентності керівників ЗЗСО.

Схематично модель розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти виглядає наступним чином (Рис. 2).

Ця модель дає цілісне уявлення про теоретичні основи та шляхи реалізації педагогічних умов щодо розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО.

У третьому розділі – **«Експериментальне дослідження ефективності педагогічних умов розвитку технологічної культури»** висвітлено організацію та методику проведення педагогічного експерименту, а також проаналізовано результати дослідно-пошукової роботи.

Упровадження розробленої моделі розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти заплановане і здійснене у вигляді поетапного дослідження розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти та експериментальної перевірки педагогічних умов, необхідних для забезпечення результату її ефективності.

В основу формування експерименту покладено модель розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти в системі післядипломної освіти (рис. 2.) Розроблена модель є цілісною системою, що містить організаційно-цільовий, стратегічно-базовий, змістовно-процесуальний, рефлексивно-установочний, результативний блоки.

Мета розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти полягає в єдності мотиваційного, власне професійного, соціального компонентів, що в комплексі визначають готовність до змін, підвищення особистого рівня технологічної культури та реалізації діяльності на засадах технологічної культури в управлінні закладами загальної середньої освіти.

Змістовно-процесуальний блок реалізується через дотримання педагогічних умов та врахування технологічної карти навчальних дій, що має метою розвиток технологічної культури керівників ЗЗСО і становить собою певним чином

організований порядок педагогічного супроводу керівників ЗЗСО як педагогічної умови в курсовий і міжкурсний періоди, де технологія – набір і послідовність педагогічних операцій; форма – суб'єкт-суб'єктна взаємодія викладача і слухача у навчальному процесі системи післядипломної освіти – структура, принципи упорядкування структурних елементів та взаємозв'язків між ними; методи – способи, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань; прийоми – разові дії (складові методу); механізми – психолого-педагогічна організація навчальної діяльності слухача; засоби – предмети матеріальної та духовної культури (приладдя, натуральні об'єкти, технічні засоби навчання тощо)

Експериментальна робота здійснювалася у кілька етапів, кожний з яких мав своє спрямування. Підготовчий етап було спрямовано на аналіз наукової літератури з вивчення форм і методів оцінювання рівнів розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО. На основі одержаної інформації формувалася предмет і науковий апарат дослідження, розроблялася концепція дослідження. Констатуючий етап педагогічного експерименту був підпорядкований вивченню можливостей курсового та міжкурсного навчання (створення педагогічних умов) керівників ЗЗСО у системі післядипломної освіти. Під час констатувального етапу педагогічного експерименту було виявлено недостатній рівень розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО. Результативність застосування розробленої моделі розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО у системі післядипломної освіти перевірялася під час формувального етапу експерименту, який проводився впродовж 2009–2016 років.

На початку експерименту всі рівні розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО за когнітивним, операційним, ціннісним критеріями у контрольній та експериментальних групах мали незначні відхилення. Кожний критерій оцінювався з чотирьох рівнів (інтуїтивний, базовий, достатній, творчий), відповідно до яких визначався рівень розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО.

Результати формувального експерименту свідчать, що обґрунтовані педагогічні умови та розроблена модель сприяють підвищенню рівня технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів, що знаходить відображення у позитивній динаміці рівнів її сформованості (рис. 3).

Результати дослідження показали, що наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту показники всіх складових розвитку технологічної культури керівників суттєво підвищилися за рахунок упровадження спецкурсу «Розвиток технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів» у системі післядипломної освіти. Під час діагностики результатів показників за кожним рівнем, були одержані сумарні показники, що дозволили визначити результат розвитку рівнів технологічної культури керівників ЗЗСО після експерименту.

Як бачимо, в експериментальній групі кількість керівників ЗЗСО інтуїтивного рівня зменшилась на 6 %, з базовим – зменшилась на 9 %, достатнім – збільшилась на 8 %, а з творчим – збільшилась на 7 %; у контрольній групі відбулися такі зміни: кількість досліджуваних з інтуїтивним рівнем розвитку ТК

зменшилась на 2 %, з базовим – не змінилась, з достатнім – збільшилась на 1 %, а з творчим – збільшилась на 1 % (рис.3)

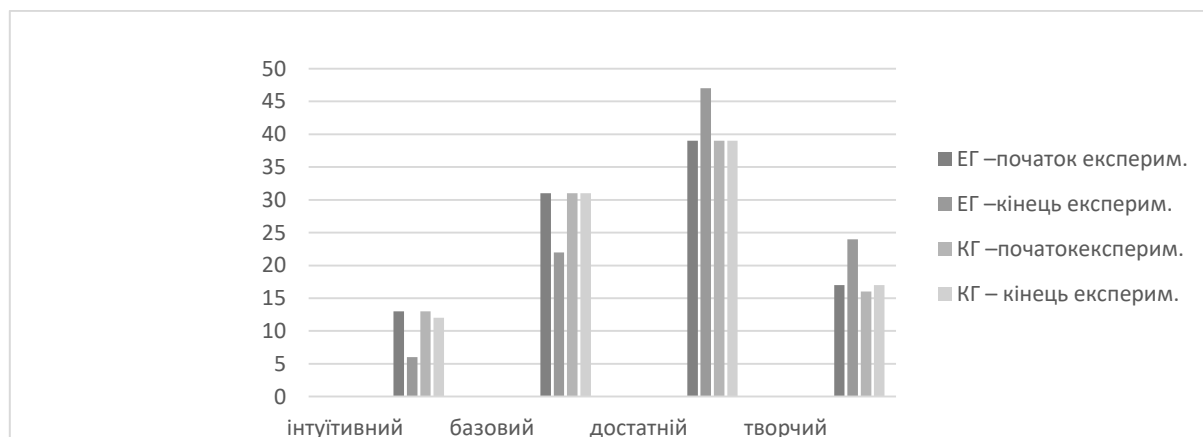

Рис. 3. Динаміка підвищення рівнів розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО за результатами впровадження педагогічних умов на початку та наприкінці експерименту

Проведені діагностичні заходи показали, що кількість керівників ЗЗСО, які досягли творчого рівня розвитку технологічної культури у експериментальній групі 24 % на 7% більше, ніж у контрольній 17 %. Одержані результати повністю підтвердили гіпотезу дослідження і свідчать про доцільність подальшого впровадження неперервного навчання в процесі розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО у системі післядипломної освіти та зазначити її подальші перспективи розвитку.

Загалом, проведене дослідження засвідчило ефективність обґрунтованих педагогічних умов та розробленої моделі розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти і підтвердило істинність висунутої гіпотези.

Отже, нам вдалося розв'язати поставлені в дослідженні завдання, мета досягнута, гіпотеза підтверджена.

Результати теоретичного й експериментального дослідження дали підстави для формулювання таких основних **висновків**:

1. З'ясовано стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практиці, сутність і структуру технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти.

Здійснено аналіз стану розроблення різних аспектів проблеми розвитку технологічної культури в сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі. Це дало можливість констатувати, що дане питання в науці досить нове і розглядається під впливом суспільних умов, вивчалось у педагогічній теорії у таких аспектах: теоретико-методологічні основи післядипломної освіти; концептуальні положення управлінської діяльності; розвиток професійних компетенцій викладачів різних дисциплін; дидактичні особливості використання інноваційно-комунікаційних

технологій для успішної діяльності у різних сферах; використання інноваційних можливостей для розвитку ключових компетентностей.

На основі здійсненого дефінітивного аналізу, з'ясованих особливостей сутності і структури розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО та досвіду роботи в системі післядипломної освіти, нами визначено такі поняття: розвиток технологічної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу в системі післядипломної освіти – це систематичний цілісний, організаційно-педагогічний процес впливу в умовах системи післядипломної освіти на інтегративну професійну якість керівників загальноосвітніх навчальних закладів, що містить мотиваційну, власне професійну та соціальну компоненти і проявляється у поведінкових установках до технологічності, інноваційності, критичного мислення, неперервності у навчанні.

2. Обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови та модель розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти.

Розроблена модель розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних у системі післядипломної освіти передбачає організацію освітнього процесу в системі післядипломної освіти за п'ятьма навчально-організаційними блоками (організаційно-цільовий, стратегічно-базовий, змістовно-процесуальний, рефлексивно-установочний, результативний) з урахуванням факторів впливу (доступ до інструментів та ідей, мотивація, безпечне середовище, компетентності викладача) та орієнтуючись на індикатори технологічної компетентності керівників ЗЗСО.

Обґрунтовано й експериментально перевірено *педагогічні умови* розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти: *науково-методичні* – здійснення методичного та педагогічного супроводу як особливого виду взаємодії у сфері освіти дорослих, спрямованого на сприяння професійної й особистісної самореалізації керівників ЗЗСО шляхом урахування їхніх освітніх потреб та наявного рівня технологічної культури, надання їм цільової науково-методичної допомоги у підвищенні рівня технологічної культури, залучення їх до різних форм діяльності у системі післядипломної освіти, створення безпечного освітнього середовища через безпосередню та дистанційну підтримку викладачами / тьюторами; *особистісно-мотиваційні* – наявність у керівників ЗЗСО інструментів для самоаналізу, самодіагностики; мотиваційні техніки в організації освітнього процесу; само мотивація; *соціокомунікативні* – забезпечення належного рівня володіння викладачами системи післядипломної освіти технологічною культурою, що виявляється в здатності здійснювати свою професійну діяльність в інноваційному технологічно орієнтованому спрямуванні); *навчально-технологічні* – організація кредитно-модульного підходу до освітнього процесу на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, партнерської педагогіки, що передбачає структурування змісту та індивідуалізацію траєкторії його засвоєння, доступ до різноманітних технологічних інструментів та ідей для їх різноманітного застосування.

Виявлено, що найбільший вплив на розвиток технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти в системі післядипломної освіти такі фактори: доступ до різноманітних технологічних інструментів та ідей для їх різноманітного застосування; мотивація і безпечне навчальне середовище.

3. Визначено критерії, показники і рівні розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти.

Проведений аналіз використання діалектичного, синергетичного, компетентнісного, інформаційного підходів до розробки критеріїв та показників дав змогу запропонувати етапи розвитку, систему показників, критерії оцінювання та рівні сформованості технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів. Визначені нами педагогічні умови передбачають комплексну організацію освітнього процесу. У колі науково-методичних умов - поетапне здійснення методичного супроводу, слідуючи за етапами розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО в системі післядипломної освіти: діагностично-цільовий; мотиваційно-когнітивний; діяльнісно-рефлексивний етапи.

На основі виокремлених критеріїв (*когнітивний* (інтуїтивні знання, базові знання/вміння); *операційний* (поведінкові установки); *ціннісний* (цінності)) і показників визначено й охарактеризовано чотири рівні сформованості технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів: *інтуїтивний, базовий, достатній, творчий*. Тут інтуїтивний та базовий рівні об'єднані когнітивним критерієм.

4. Опрацьовано методику реалізації педагогічних умов розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти та впроваджено відповідний науково-методичний супровід.

Реалізація педагогічних умов розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти відбувалася за удосконалення змісту програми підвищення кваліфікації цільової аудиторії на тему «Розвиток технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів». Виконання педагогічних умов розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО розкривається через наступні компоненти: соціальна (комунікативна: уміння, необхідні для управлінського спілкування, інформаційна: взаємодія усіх суб'єктів навчання на основі управління обміну інформацією); власне професійна (організаційно-праксеологічна: практичні професійні уміння; гносеологічна: система загальних та професійних знань, культура професійного мислення); мотиваційна (нормативно-регулятивна: норми, зразки та програми поведінки; аксіологічна – загальнолюдські та професійні цінності).

У результаті дослідження, наслідком якого стала запропонована нами модель розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти, було експериментально виявлено сприйняття респондентами власних знань, вмінь у сфері використання новітніх технологій, а також установки до їх застосування в управлінській діяльності, прийняття усвідомлених рішень у виробничих ситуаціях, що стосуються успішної організації діяльності, ефективного управління загальноосвітнім навчальним

закладом та визначення шляхів і способів підвищення своєї кваліфікації через систему післядипломної педагогічної освіти.

Результати педагогічного експерименту підтвердили ефективність обґрунтованих педагогічних умов и розробленої моделі, які забезпечили комплексний розвиток соціальної, власне професійної, мотиваційної компонентів технологічної культури керівників загальноосвітніх закладів у системі післядипломної педагогічної освіти. У експериментальній групі, в порівнянні з контрольною, на статистично значущому рівні збільшилась кількість керівників на достатньому (з 39% до 47%) і творчому (з 17% до 24%) рівнях технологічної культури. Водночас суттєво зменшився відсоток керівників з інтуїтивним (з 13% до 7%) рівнем технологічної культури.

Проведене дослідження, звісно, не вичерпує всіх аспектів проблеми розвитку технологічної культури керівників ЗЗСО у системі післядипломної педагогічної освіти. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні підготовки керівників шкіл до управління засобами дистанційної освіти; вивченні методичних шляхів удосконалення технологічної культури керівників ЗЗСО у міжкурсовий період; вивченні та узагальненні зарубіжного досвіду підготовки керівників у галузі освіти до технологічного управління навчальним закладом.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Заячковський В.М. Технологічна зрілість як професійна компетентність педагога: потреби та їх задоволення / В.М.Заячковський // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія – Зб. статей: - Ялта: РВВ КГУ, 2014. – Вип. 45. – Ч. 5 – С. 115-125.

2. Заячковський В.М. Моделювання розвитку технологічної компетентності у керівників загальноосвітніх навчальних закладів / В.М.Заячковський // Нова педагогічна думка: науково-методичний журнал. - Рівне: РОІППО, 2017. - № 2 (90) – С. 104-107

3. Заячковський В.М. Розвиток технологічної компетентності керівника-лідера як складової спроможності навчального закладу в системі післядипломної освіти / В.М.Заячковський // Вища освіта України: теоретичний та науковий часопис / Тематичний випуск «Університет і лідерство», 2017, №2 (додаток 1). – Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2017 – С. 15-18

4. Zaiachkovskiy V. M. Postgraduate education of managers of secondary education institutions: results of the study on technological culture development / V. M. Zaiachkovskiy // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи : зб. наук. праць / ред. кол.: акад. І. Ф. Прокопенко (голов. ред.) та інші; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С.Сковороди. – Вип. 49. – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2017 – С. 78-83

5. Заячковський В.М. Педагогічні умови розвитку технологічної культури керівників навчальних закладів загальної середньої освіти / В.М.Заячковський // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Збірник наукових праць. – Вип. 48/ редкол. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2017. – С. 204-209.

Наукові праці, опубліковані в зарубіжних періодичних виданнях

6. Zaiachkovskiy V. M. Technologie Informacyjno-Komunikacyjne w zarządzaniu lokalnym / V. M. Zaiachkovskiy // Dobre praktyki w zarządzaniu urzędem: materiały konferencyjne „Profesjonalizm w zarządzaniu dolnośląskim urzędem”, Projekt współfinansowany ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz budżetu województwa dolnośląskiego “Professionalism in a Lower Silesian office management” 10-11 marca 2011 r. – Wrocław, 2011 – S. 37-41

7. Заячковский В.М. Педагогические условия развития технологической культуры руководителей общеобразовательных учебных заведений / В.М.Заячковский // Mediul social contemporan între reprezentare, interpretare și schimbare (2017; Bălți): Materialele Conferinței Științifice Internaționale, 15 decembrie 2017, Bălți / coord.: Silvia Briceag (președinte) [et al.]. - Bălți: Universitatea de Stat “Alec Russo” din Bălți. – din 15 decembrie 2017, Bălți – 257 p. - P. 68-72

8. Заячковский В.М. Объектно ориентированный подход в организации повышения информационной культуры директоров учебных заведений в системе последиplomного образования. / В.М.Заячковский // Structura și dinamica personalității umane în epoca globalizării: perspective psihosocio-pedagogice”, conferință științifică internațională (2017; Bălți): Materialele Conferinței Științifice Internaționale, 26 mai 2017, Bălți / coord.: Silvia Briceag (președinte) [et al.]. - Bălți: Universitatea de Stat “Alec Russo” din Bălți, 2017. - 268 p. – P. 170-176

Опубліковані праці апробаційного характеру

9. Заячковський В.М. Управління регіональним розвитком: переваги візуалізації даних моніторингу інформаційних систем / В.М.Заячковський // Тенденції розвитку вищої освіти в Україні: європейський вектор: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Ялта (15-16 березня 2012 року). – Ялта: РВНЗ КГУ, 2012. – Ч.4 – С. 188-193

10. Заячковський В.М. Особливості використання комп'ютерних програм з метою розвитку здібностей учнів / В.М.Заячковський // Науковий вісник: Збірник наукових праць за матеріалами міжнародної конференції «Методологічні засади художньо-творчого розвитку особистості в контексті міжкультурного спілкування в системі освіти». – Вінниця: ВОІПОП, 2012. – Випуск 1 - С. 58-63

11. Заячковський В.М. Дистанційне навчання в післядипломній освіті: виклики та шляхи розвитку професійних компетентностей / В.М.Заячковський // Інноваційні технології в освіті: Матеріали X міжнар. науково-практ. конф. «Інноваційні технології в освіті», 26 – 27 вересня 2013р., Ялта – збірник статей. – Ялта: РВВ КГУ, 2013 - С. 109-112

12. Заячковський В.М. Інформаційно-технологічні вміння як ключові компетенції педагога: потреби, тенденції, виклики / В.М.Заячковський // Інноваційні стратегії неперервної освіти педагогів в системі післядипломної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конф., 14–15 травня 2014 року: У 2-х частинах. – Ч. I / уклад. Н. А. Поліщук, В. В. Камінська. – Луцьк: ВІПО, 2014 - С. 89–96

13. Заячковський В.М. Теорія і практика андрагогіки у системі післядипломної педагогічної освіти / В.М.Заячковський // Андрагогічні засади

післядипломної освіти: зб. матер. Всеукр. наук.-метод. інтернет-конфер., м. Кіровоград, 20-28.04.2015 р. / уклад. О.Е.Жосан. – Кіровоград: КЗ «КОІШПО імені Василя Сухомлинського», 2015 - С. 58 – 64

14. Заячковський В.М. Ключові інформаційні компетенції та їх роль у формуванні національної ідентичності. / В.М.Заячковський // Проблема української ідентичності в сучасному освітньому процесі: Зб. наукових праць. – Вінниця: КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти», 2015. - С. 148-151

15. Заячковський В.М. Інформаційні технології (мультимедіа та інформаційні мережі) у сфері освіти та навчання. / В.М.Заячковський // Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи: зб. статей III Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених, 26 – 27 березня 2015 р. – Дрогобич, 2015. - С. 204-206

16. Заячковський В.М. Освітні цілі як основа планування навчального процесу та складова smart-освіти. / В.М.Заячковський // Smart-освіта: ресурси та перспективи: матеріали II Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 23 листопада 2016 р.). – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. - С. 255-258

17. Заячковський В.М. Обумовленість процесу формування національної ідентичності у студентської молоді. / В.М.Заячковський // Проблема української ідентичності в сучасному освітньому просторі: Збірник наукових праць. – м. Вінниця: КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти», 2016. - С. 109-112

Праці, що додатково відображають наукові результати дисертації

18. Заячковський В.М., Заячковська Л.М. Технологічна компетентність педагога: інформаційні вміння та комунікаційні навички (Розділ 7) / В. М. Заячковський, Л. М. Заячковська // Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти: монографія (на матеріалах науково-дослідної роботи кафедри) / За наук. ред. С.І.Дровозюка. – Вінниця: ВОПОПП, 2015 - С. 252-296

19. Заячковський В.М. Модель розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти. / В.М.Заячковський // Матеріали VIII Міжнародн. фестивалю пед. інновацій / [Упор. Назаренко Г.А.]. – Черкаси: ЧОПОПП, 2017. – 264 с. - С. 232 – 238

20. Заячковський В.М. Розвиток технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів: навч.-метод. посіб. / В. М. Заячковський. – Вінниця:ПП «Прінт-плюс», 2017. – 63 с.

АНОТАЦІЇ

Заячковський В.М. Розвиток технологічної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти. – Рукопис

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського МОН України. – Вінниця, 2017.

У дисертації представлено результати теоретичного й емпіричного дослідження проблеми розвитку технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти у системі післядипломної освіти. На основі аналізу вітчизняної та зарубіжної психолого-педагогічної літератури та особливостей управлінської діяльності керівників загальноосвітніх закладів визначено мету, завдання і структурні компоненти (мотиваційний, власне професійний, соціальний) їхньої технологічної культури, визначено критерії (когнітивний (інтуїтивні знання, базові знання/вміння); операційний (поведінкові установки); ціннісний (цінності)), показники (праксеологічний; аксіологічний; процесуальний) та рівні (інтуїтивний, базовий, достатній, творчий) її розвитку. Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх закладів у системі післядипломної освіти. Розроблено модель розвитку технологічної культури, яка містить організаційно-цільовий, стратегічно-базовий, змістовно-процесуальний і рефлексивно-установочний блоки та комплексно відображає мету, напрями, форми і методи підготовки, етапи, критерії та рівні розвитку технологічної культури керівників загальноосвітніх закладів у системі післядипломної освіти.

Ключові слова: управлінська діяльність, технологічна культура, компетентнісний підхід, професійний розвиток, керівники загальноосвітніх навчальних закладів, післядипломна освіта, неперервна освіта.

Заячковский В.М. Развитие технологической культуры руководителей общеобразовательных учебных заведений в системе последипломного образования. – Рукопись

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского МОН Украины. – Винница, 2017.

В диссертации представлены результаты теоретического и эмпирического исследования проблемы развития технологической культуры руководителей общеобразовательных учебных заведений в системе последипломного образования. На основе анализа отечественной и зарубежной психолого-педагогической литературы и особенностей управленческой деятельности руководителей общеобразовательных учреждений определены цели, задачи и структурные компоненты (мотивационный, собственно профессиональный, социальный) их технологической культуры, определены критерии (когнитивный (интуитивные знания, базовые знания / умения) операционный (поведенческие установки) ценностный (ценности)), показатели (праксеологический; аксиологический; процессуальный) и уровни (интуитивный, базовый, достаточный, творческий) ее развития. Теоретически обоснованы и экспериментально проверены педагогические условия развития технологической культуры руководителей общеобразовательных учреждений в системе последипломного образования.

Разработана модель развития технологической культуры руководителей общеобразовательных учебных в системе последипломного образования предусматривает организацию образовательного процесса в системе последипломного образования по пяти учебно-организационными блоками (организационно-целевой, стратегически базовый, содержательно-процессуальный, рефлексивно-установочный, результативный) с учетом факторов воздействия (доступ к инструментам и идей, мотивация, безопасную среду, компетентности преподавателя) и ориентируясь на индикаторы технологической компетентности руководителей.

Выявлено, что наибольшее влияние на развитие технологической культуры руководителей учреждений общего среднего образования в системе последипломного образования следующие факторы: доступ к различным технологических инструментов и идей для их широкого применения; мотивация и безопасное учебное среду.

Ключевые слова: управленческая деятельность, технологическая культура, компетентностный подход, профессиональное развитие, руководители учреждений общего среднего образования, последипломное образование, непрерывное образование.

Zaiachkovsky V.M. Development of technological culture of leaders of general educational establishments is in the system of postgraduate education. - Manuscript

Thesis for a candidate's degree by specialty 13.00.04 - Theory and Methods of Professional Education. – Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University Ministry of education and science of Ukraine – Vinnytsia, 2017.

In dissertation there are presented the results of theoretical and empiric research of problem of development of technological culture of leaders of general educational establishments in the system of postgraduate education. On the basis of analysis of local and foreign psychological-pedagogical literature and features of administrative activity of leaders of general establishments was defined goal, task and structural components (motivational, private-professional, social) of their technological culture, was defined (cognitive (intuitional knowledge, base knowledge/skills); operational (behavioral options); valued (values)), indexes (praxeological; axiological; processed) and levels (intuitional, base, sufficient, creative) of its development. It was theoretically substantiated and experimentally tested pedagogical terms of development of technological culture of leaders of general establishments in the system of postgraduate education. Was worked out a model of culture development, that contains organizationally-goaled, strategically-basic, contently-processing and reflectively-installing blocks and complexly represents goal, directions, forms and methods of preparation, stages, criteria and levels of development of culture of leaders of general education establishments in the system of postgraduate education.

Key words: administrative activity, technological culture, competitive approach, professional development, leaders of general educational establishment, postgraduate education, continuous education.